

Oponentský posudek na diplomovou práci Elišky Syslové „Přechod k demokracii ve Rwandě s ohledem na roli náčelnictví“

Jde o rozsáhlou diplomovou práci, která se velmi podrobně zabývá problematikou přechodu k demokracii v Rwandě, zemi po desetiletí zmítané vnitřním konfliktem mezi kvazietnickými skupinami Tutsiů a Hutů. Autorka si zvolila kontroverzní cíl, protože chtěla prozkoumat roli náčelníků v demokratizačním procesu, ale víceméně předem věděla, že tato role není významná. Její hypotézy tak od počátku byly negativní. Přitom existuje poměrně rozsáhlá literatura, která analyzuje poměr mezi Hutuy a Tutsii, včetně tzv. feudální hypotézy. Práce Maqueta, d'Hertefelta (o klanovém systému ve Rwandě), Vansiny, abbého Kagame a jiných autorů (např. Ladislava Holého, který publikoval o rwandské společnosti práci *Rozpad rodového zřízení ve východoafrickém Mezijezeří v roce již v roce 1963*) však východiskem práce nebyly, možná proto, že některé jsou jen ve francouzštině (v ní je napsána i rozsáhlá diplomová práce Olgy Kadlecové, obhájená s výborným prospěchem na FFUK). Přes tento handicap se autorka pokusila vyložit zejména koloniální a postkoloniální vývoj směrem k nedávnému konfliktu a jeho současným řešením. Teoreticky se snažila vycházet z díla Maxe Webera a současného typologa afrických nedemokratických režimů Vlastimila Fialy, s odkazy na Huntingtona a jiné významné současné politology. Přejala většinu jejich typologií, přičemž některé české politology využívá k tomu, aby prezentovala vlivné zahraniční autory, což však prozrazuje, že jejich díla v originále nečetla, pouze se opřela o parafráze v češtině, které nemusí být přesné..

V podstatě došla k závěru, že demokratizace, ač několikerá, neměla ve Rwandě valného úspěchu. To je samo o sobě užitečné zjištění. Autorka přes poměrně významné mezery ve znalostech literatury dokázala sestavit ucelenou koncepci rwandských koloniálních a postkoloniálních dějin, zejména však současného vývoje. Podrobně analyzovala příčiny a průběh genocidy na jaře 1994. Překvapilo mě, že sice píše o tribunálech *gacaca*, ale nikde neuvádí, že o nich existuje česká práce Kateřiny Staňkové v knize, ze které jinak cituje. Musela tedy tento příspěvek znát, ale zamlčela jeho existenci. Speciální česká publikace, která se rwandskou genocidou zabývá, není tak doceněna, tím více, že v ní jsou obsaženy další texty, které se přímo váží na témata, která autorka probírá ve své diplomové práci. Tím je originalita díla částečně podkopána, protože prozrazuje etické problémy při jejím zpracování.

Celkově však lze říci, že diplomová práce je pozoruhodná svým rozsahem i podrobnostmi, které autorka uvádí, posléze i snahou o teoretický výklad dat o Rwandě. Na druhé straně je málo zhodnocena role náčelníků a jiných neotradičních činitelů. Největší hodnotu práce spatřuji v poměrně úspěšném provedení analýzy a v systematickosti výkladu. Jako formální cvičení je tato diplomová práce úspěšná. Ovšem postrádám v ní originalitu a vytýkám jí formální nedostatky v bibliografii, citacích i pravopisu. Navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Komárově 15.6.2009

PhDr. Petr Skalník, CSc.